

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy”

(COM(2020) 67 final)

(2020/C 364/14)

Sprawozdawca: **Ulrich SAMM**

Współsprawozdawca: **Jakob Krištof POČIVAVŠEK**

Wniosek	Komisja, 9.3.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji
Data przyjęcia przez sekcję	25.6.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	16.7.2020
Sesja plenarna nr	553
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	216/1/3

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) już przyjął z zadowoleniem inicjatywę Komisji mającą na celu ułatwienie rozwoju gospodarki cyfrowej i społeczeństwa cyfrowego i jest obecnie zadowolony z tego, że ten impuls jest wzmocniany dzięki pakietowi nowych inicjatyw w wielu różnych dziedzinach.

1.2. EKES opowiada się za europejską drogą do cyfryzacji, która wykorzystuje możliwości gospodarki przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony naszych danych w celu zagwarantowania prywatności i samostanowienia. Podejście skoncentrowane na człowieku we wszystkich inicjatywach Komisji jest bardzo pożądane.

1.3. EKES jest przekonany, że Europa jest na dobrej drodze, ale historia jest jeszcze daleka od zakończenia. Cyfryzacja szybko się rozwija, a ustawodawstwo europejskie musi nadążać za zmianami. Dlatego też niezbędne są solidne i ambitne ramy regulacyjne, w tym prawnie wiążące zasady etyczne i jasne zasady dotyczące odpowiedzialności. EKES jest przekonany, że ten dynamiczny rozwój wymaga również elastycznych i możliwych do dostosowania procesów, w przypadku których konieczny jest stały dialog między zaangażowanymi stronami; w szczególności należy wprowadzić obowiązek umożliwienia pracownikom wypowiedzenia się. EKES, jako przedstawiciel organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jest gotów przyłączyć się do działań w tym zakresie.

1.4. Ważne jest inwestowanie w odpowiednie technologie przyszłości, promowanie szkolenia ludzi i budowanie zaufania wśród obywateli, by zachęcić ich do aktywnego udziału w transformacji. Transformacja cyfrowa musi być sprawiedliwa, zrównoważona i akceptowalna społecznie.

1.5. EKES zgadza się z opinią Komisji, że musimy stworzyć prawdziwy jednolity europejski rynek danych – europejską przestrzeń danych opartą na europejskich zasadach i wartościach. EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę dotyczącą nowej strategii przemysłowej UE, która określi działania ułatwiające przejście do bardziej cyfrowego, ekologicznego i konkurencyjnego w skali światowej przemysłu UE o obiegu zamkniętym i ze zrównoważonymi przedsiębiorstwami oraz strategię dla MŚP.

1.6. EKES podkreśla, że europejska suwerenność technologiczna nie powinna być postrzegana w opozycji do innych i nie powinna wykluczać korzyści płynących z globalnej współpracy. Należy jednak również odpowiednio uwzględnić potrzeby Europejczyków i europejskiego modelu społecznego, przyjmując za punkt odniesienia Europejski filar praw społecznych.

1.7. Edukacja i kształcenie zawodowe zapewniające nabycie umiejętności cyfrowych są kluczem do przygotowania się na cyfrowe życie. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja koncentruje się na kompetencjach i umiejętnościach cyfrowych, ale wzywa Komisję do lepszego rozróżnienia między kompetencjami technicznymi i społecznymi, chociaż oba te rodzaje kompetencji mają zasadnicze znaczenie. Należy podjąć dodatkowe wysiłki i zapewnić środki na rzecz cyfrowego szkolenia członków słabszych grup społecznych.

1.8. Cyfrowa przyszłość Europy oparta na podejściu skoncentrowanym na człowieku będzie sukcesem tylko wtedy, gdy ludzie będą mieli zaufanie do technologii cyfrowych. EKES zauważa, że Komisja zamierza wprowadzić wyraźne rozróżnienie między aplikacjami wysokiego ryzyka, które powinny podlegać ścisłej regulacji, a aplikacjami niskiego ryzyka, w przypadku których wystarczy polegać na samoregulacji i mechanizmach rynkowych. EKES z zadowoleniem przyjmuje to ogólne podejście, podkreśla jednak, że potrzebna jest szczegółowa i dokładna analiza poszczególnych aplikacji.

1.9. EKES popiera również podejście skoncentrowane na człowieku w odniesieniu do wyzwań wynikających z platform internetowych dla pracowników. Udoskonalone ramy prawne, które zapobiegałyby niepewnym warunkom pracy i zapewniałyby prawa pracowników w internecie, w tym negocjacje zbiorowe, są jednym z ważnych aspektów tego podejścia.

1.10. EKES jest zdania, że nie zostało uwzględnione rozwijanie cyfrowych usług publicznych na rzecz przyszłości cyfrowej, zwłaszcza że transgraniczne usługi administracji elektronicznej mogłyby wzmocnić jednolity rynek (cyfrowy) oraz usprawnić publiczne regulacje i koordynację.

1.11. Mając na uwadze niedawną i trwającą pandemię COVID-19, społeczeństwo mierzy się z rzeczywistością, jeśli chodzi o wykorzystanie technologii cyfrowych, co stwarza wiele nowych wyzwań. Potrzeba komunikacji, nauki i pracy na odległość pokazała, że wiele osób nie jest odpowiednio przygotowanych do efektywnego korzystania z nowoczesnych technologii cyfrowych, oraz że brakuje cyfrowej infrastruktury umożliwiającej równy dostęp i uczestnictwo sprzyjające włączeniu społecznemu za pomocą technologii cyfrowych.

1.12. Potrzeba zmiany nawyków ze względu na środki podjęte przez rządy krajowe w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się COVID-19 może mieć długotrwałe skutki dla praktyk konsumenckich i stosunków pracy w perspektywie długoterminowej. Przy opracowywaniu nowych polityk w tym zakresie należy wziąć pod uwagę pozytywne i negatywne skutki tej zmiany. Należy monitorować transformację cyfrową za pomocą finansowanej przez UE i ukierunkowanej na pracę kompleksowej inicjatywy badawczej dotyczącej „cyfryzacji na rzecz godnej pracy”. EKES jest przekonany, że tylko dzięki zaprojektowaniu wydajnych i przyjaznych dla pracownika systemów Przemysłu 4.0 cyfryzacja odniesie sukces w długiej perspektywie ⁽¹⁾.

2. Wstęp i streszczenie komunikatu

2.1. W niniejszym komunikacie nowa Komisja przedstawia ogólny dokument opisujący szereg inicjatyw mających pomóc w kształtowaniu cyfrowej przyszłości Europy. Europa musi przeprowadzić sprawiedliwej transformacji naszego świata w zdrową planetę i nowy świat cyfrowy, w związku z tym wyzwaniem związane z jednoczesną transformacją ekologiczną i cyfrową wymaga wzajemnie dostosowanych działań, aby technologie cyfrowe wspierały Europejski Zielony Ład przy jednoczesnym poszanowaniu celów zrównoważonego rozwoju.

2.2. W tym celu Komisja ogłosiła pakiet inicjatyw. Różne inicjatywy przedstawione i ogłoszone na ten i następny rok podzielone są na trzy główne filary:

Technologia przynosząca korzyści ludziom:

- Biała księga w sprawie sztucznej inteligencji (COM(2020) 65 final / zob. INT/894),
- Strategia dotycząca technologii kwantowych, łańcucha bloków i obliczeń superkomputerowych,
- Plan działania w zakresie 5G i 6G (COM(2020) 50 final / zob. TEN/704),
- Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej i wzmocniony program na rzecz umiejętności,
- Inicjatywy na rzecz poprawy warunków pracy pracowników platform,
- Normy w zakresie bezpiecznych i pozbawionych granic usług i przepływu danych sektora publicznego.

⁽¹⁾ Dz.U. C 190 z 5.6.2019, s. 17.

Uczciwa i konkurencyjna gospodarka:

- Europejska strategia w zakresie danych (COM(2020) 66 final / zob. TEN/708),
- Przegląd adekwatności unijnych przepisów dotyczących konkurencji,
- Pakiet dotyczący strategii przemysłowej,
- Komunikat w sprawie opodatkowania działalności gospodarczej w XXI wieku,
- Nowy program na rzecz konsumentów.

Otwarte, demokratyczne i zrównoważone społeczeństwo:

- Nowe i zmienione przepisy mające na celu pogłębienie wewnętrznego rynku usług cyfrowych,
- Przegląd rozporządzenia eIDAS,
- Plan działania dotyczący mediów i sektora audiowizualnego,
- Europejski plan działania na rzecz demokracji,
- Europejska strategia bezpieczeństwa cybernetycznego,
- Inicjatywa mająca na celu opracowanie wysoce precyzyjnego cyfrowego modelu Ziemi,
- Inicjatywa dotycząca urzędów elektronicznych o zamkniętym cyklu życia,
- Promowanie elektronicznej dokumentacji medycznej.

2.3. Aby umocnić interesy Europy jako partnera globalnego, ogłoszono również globalną strategię współpracy cyfrowej i strategię normalizacji.

3. Model europejski – stawianie ludzi w centrum procesu cyfryzacji

3.1. Cyfryzacja otwiera bogactwo nowych opcji decyzyjnych, które umożliwiają ludziom lepsze życie w niespotykany wcześniej sposób. Niemniej jednak im bardziej cyfryzacja wpływa na nasze życie i im bardziej jesteśmy powiązani ze sobą, tym bardziej jesteśmy podatni na szkodliwe działania w cyberprzestrzeni, manipulacje i technologie podważające naszą autonomię.

3.2. W związku z tym EKES opowiada się za opartą na europejskich wartościach europejską drogą do cyfryzacji, która wykorzystuje możliwości gospodarki przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony naszych danych w celu zagwarantowania prywatności i samostanowienia. Podejście skoncentrowane na człowieku we wszystkich inicjatywach Komisji jest bardzo pożądane.

3.3. EKES popiera również podejście skoncentrowane na człowieku w odniesieniu do wyzwań wynikających z platform internetowych dla pracowników. Udoskonalone ramy, które zapobiegałyby niepewnym warunkom pracy i zapewniałyby prawa pracowników w internecie, w tym rokowania zbiorowe, są jednym z ważnych aspektów tego podejścia. EKES podkreśla, że praca na platformach wykonywana jest zarówno przez pracowników, jak i przez osoby samozatrudnione. Osoby prowadzące działalność na własny rachunek pracują na zasadzie relacji B2B (*business-to-business*) lub B2C (*business-to-consumer*). Kodeksy postępowania i warunki handlowe w odniesieniu do relacji B2B, opracowane na szczeblu europejskim, powinny zapewniać uczciwą konkurencję między przedsiębiorstwami, niezależnie od ich wielkości, i zapobiegać fikcyjnemu samozatrudnieniu.

3.4. EKES podkreśla również znaczenie rozwiązań cyfrowych dla wdrożenia Europejskiego Zielonego Ładu, zwłaszcza w odniesieniu do gospodarki o obiegu zamkniętym. Zużycie energii, surowce przeznaczone na technologie informacyjno-komunikacyjne oraz możliwość recyklingu sprzętu ICT to niektóre z innych wyzwań, z którymi należy się na bieżąco mierzyć.

3.5. Europa jest na dobrej drodze, ale historia jest jeszcze daleka od zakończenia. Na przykład RODO i wytyczne w zakresie etyki dotyczące zaufania do sztucznej inteligencji były ważnym krokiem. Niemniej jednak cyfryzacja szybko się rozwija, a ustawodawstwo europejskie musi nadążać za zmianami. Dlatego niezbędne są solidne i ambitne ramy regulacyjne, w tym prawnie wiążące zasady etyczne i jasne zasady dotyczące odpowiedzialności. EKES jest przekonany, że ten dynamiczny rozwój wymaga również elastycznych i możliwych do dostosowania procesów, w przypadku których konieczny jest stały dialog między zaangażowanymi stronami. EKES, jako przedstawiciel organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jest gotów przyłączyć się do działań w tym zakresie.

3.6. EKES uważa, że brakuje wyraźnego nacisku na potrzebę zapewnienia zrównoważonych struktur demokratycznych w procesie budowania potencjału i tworzenia atmosfery zaufania w stosunkach pracy. EKES jest przekonany, że zasadnicze zmiany, jakie cyfryzacja przyniesie w przedsiębiorstwach, mogą się powieść tylko wtedy, gdy istnieje stosunek zaufania między kierownictwem przedsiębiorstwa a przedstawicielami pracowników. Jednakże nasilenie ruchów populistycznych w XXI w. kwestionuje tradycyjne formy budowania zaufania poprzez występowanie w sprawach społecznych. Należy zatem podjąć odpowiednie działania w celu wspierania dialogu społecznego na szczeblu UE. Chodzi tu o regulacje społeczne w przedsiębiorstwie, o jego wyniki gospodarcze i ogólne wzmocnienie demokratycznych zmian.

4. Uczciwa i konkurencyjna gospodarka

4.1. Dane stały się kluczowym czynnikiem w naszej gospodarce. EKES zgadza się z opinią Komisji, że musimy stworzyć prawdziwy jednolity europejski rynek danych – europejską przestrzeń danych opartą na europejskich zasadach i wartościach. EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę dotyczącą nowej strategii przemysłowej UE, która określi działania ułatwiające przejście do bardziej cyfrowego, ekologicznego i konkurencyjnego w skali światowej przemysłu UE o obiegu zamkniętym oraz strategię dla MŚP.

4.2. EKES uważa również, że aby zapewnić równe warunki działania, przepisy mające zastosowanie w świecie offline – począwszy od przepisów dotyczących konkurencji i jednolitego rynku, przez ochronę konsumentów, aż po własność intelektualną, podatki i prawa pracownicze – powinny mieć również zastosowanie w sieci.

4.3. EKES jest przekonany, że konieczny będzie znaczny wzrost inwestycji (w państwach członkowskich UE) w połączeniu z silnym europejskim programem badań i innowacji, aby utrzymać światowej klasy poziom obliczeń wielkiej skali oraz że przemysłowe podejście do opracowania nowej generacji mikrochipów o niskim poborze mocy w Europie zmniejszą uzależnienie UE od importu.

4.4. EKES jest głęboko przekonany, że innowacje i inwestycje, zwłaszcza publiczne, mogą także pomóc w zlikwidowaniu regionalnych różnic w rozwoju, jeśli dostęp do infrastruktury cyfrowej, a tym samym do rynku cyfrowego, będzie zapewniony również na odległych obszarach. Jest to warunek sine qua non, jeśli nikt ma nie pozostać w tyle w trakcie transformacji cyfrowej.

4.5. EKES podkreśla, że europejska suwerenność technologiczna nie powinna być postrzegana w opozycji do innych i nie powinna wykluczać korzyści płynących z globalnej współpracy. Należy jednak odpowiednio uwzględnić potrzeby Europejczyków i europejskiego modelu społecznego, przyjmując za punkt odniesienia działania Komisji Europejskiej na rzecz wzmocnienia Europejskiego filaru praw socjalnych. Stosowanie wartości europejskich (ochrona danych, prywatność, ochrona socjalna, zrównoważony rozwój) może stać się przewagą konkurencyjną, jeżeli wzrośnie świadomość społeczeństwa i przedsiębiorstw co do wykorzystywania danych przez strony trzecie (USA) i co do potencjału kontrolnego systemów cyfrowych (Chiny).

4.6. Komisja słusznie stwierdza, że musimy zadbać o to, by rola systemowa niektórych platform internetowych i nabywana przez nie siła rynkowa nie zagrażały sprawiedliwości i otwartości naszego rynku. W tym celu, a także w celu stymulowania rozwoju platform internetowych w UE, przepisy na szczeblu UE powinny zapewniać równe warunki działania i dostęp do podstawowych czynników innowacji cyfrowych⁽²⁾ (w szczególności danych) i ekosystemu produktów stosowanych przez konsumentów.

4.7. Komisja twierdzi, że zapewnienie uczciwości w gospodarce cyfrowej jest poważnym wyzwaniem. Zagwarantowanie jej jest jednak niezwykle ważne. W związku z tym EKES popiera zamiar ustanowienia w razie potrzeby dodatkowych przepisów mających zapewnić możliwość zaskarżenia, uczciwość i innowacyjność oraz możliwości wejścia na rynek, a także ochronę interesu publicznego, który wykracza poza kwestie związane z konkurencją lub gospodarką. EKES zauważa, że opodatkowanie w gospodarce cyfrowej będzie miało istotny wpływ w tym względzie. Ważne będą rozwiązania międzynarodowe i europejskie w odniesieniu do opodatkowania cyfrowego, a UE powinna dążyć do opodatkowania działalności cyfrowej, które będzie sprawiedliwe i będzie zapobiegać rozdrobnieniu i jednostronnym działaniom.

⁽²⁾ De STREEL, A., *Contribution to Growth: European Digital Single Market. Delivering improved rights for European citizens and businesses*, Parlament Europejski, Luksemburg, 2019 r.

4.8. EKES z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę mającą na celu poprawę warunków pracy na platformach, zwłaszcza poprzez skupienie się na umiejętnościach i edukacji. Jednak trzeba będzie także stawić czoła wyzwaniom, które obejmują status zatrudnienia, reprezentację i działania na rzecz zwiększenia ochrony socjalnej pracowników platform, a także rozwiązywanie sporów i egzekwowanie praw. Ma to szczególne znaczenie w przypadku pracowników transgranicznych. Na wniosek prezydencji niemieckiej w Radzie EKES opracuje opinię rozpoznawczą w sprawie godnej pracy w gospodarce platform.

4.9. EKES jest zdania, że w komunikacie EKES-u nie zostało uwzględnione rozwijanie cyfrowych usług publicznych na rzecz przyszłości cyfrowej, zwłaszcza że transgraniczne usługi administracji elektronicznej mogłyby wzmocnić jednolity rynek (cyfrowy) oraz usprawnić publiczne regulacje i koordynację.

5. Rola edukacji w przygotowaniu do życia cyfrowego

5.1. Edukacja i kształcenie zawodowe zapewniające nabycie umiejętności cyfrowych są kluczem do przygotowania się na cyfrowe życie. EKES z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja koncentruje się na kompetencjach i umiejętnościach cyfrowych, ale wzywa Komisję do lepszego rozróżnienia między kompetencjami technicznymi i społecznymi, chociaż oba rodzaje kompetencji mają zasadnicze znaczenie. Stworzenie kryterium „zdolności do pracy” zamiast dostosowywania jedynie „szans na rynku pracy” wymaga środków mających na celu stałe wspieranie uczenia się przez całe życie.

5.2. W przyszłości od większości specjalistów wymagane będą umiejętności techniczne (programowanie na różnych poziomach). Jest to wyzwanie dla systemów edukacji i organizacji szkolenia zawodowego w państwach członkowskich. Specjaliści muszą być szkoleni w zakresie nowych narzędzi i muszą być świadomi właściwości, ograniczeń i ryzyka, ponieważ to oni ponoszą ostateczną odpowiedzialność. Niemniej jednak co najmniej podstawowe umiejętności techniczne będą musiały zostać nabyte przez jak największą liczbę obywateli, aby mogli zrozumieć i wykorzystywać technologie i narzędzia cyfrowe oraz komunikować się za ich pośrednictwem w produktywny, integracyjny i bezpieczny sposób. Podstawowe umiejętności techniczne są niezbędne do wspierania osób w każdym wieku, a zwłaszcza osób starszych, aby mogły zrozumieć i bezpiecznie wykorzystywać technologie i narzędzia cyfrowe.

5.3. Umiejętności społeczne nie wymagają szczególnej wiedzy technicznej, ale należy się ich uczyć w możliwie najwcześniejszym wieku. Umiejętności społeczne pozwalają dzieciom, konsumentom i obywatelom zrozumieć podstawy systemów cyfrowych i jak najlepiej z nich korzystać. Pomagają identyfikować potencjalne zagrożenia związane z manipulacją lub przestępczością oraz oceniać wpływ otrzymywanych informacji. EKES przypomina, że kształcenie ogólne jest nadal najlepszym przygotowaniem do przyszłych zmian.

5.4. Do korzystania ze sztucznej inteligencji i pracy z nią wymagane są specjalne umiejętności, wiedza i świadomość. W związku z tym EKES pragnie skorzystać z doświadczeń Finlandii, gdzie proponuje się przeszkolenie jak największej liczby osób w dziedzinie sztucznej inteligencji poprzez kurs internetowy.

5.5. Jak już wcześniej podkreślał EKES, w szybko zmieniających się czasach ery cyfrowej samo pomaganie jednostkom w zdobyciu minimalnego zestawu umiejętności jest niewystarczające i kluczowe znaczenie ma zapewnienie, by gwarancja umiejętności stała się gwarantowaną ścieżką, która umożliwi ludziom dalsze postępy i osiągnięcie maksymalnego możliwego poziomu umiejętności i zachęca do tego⁽³⁾.

5.6. EKES przypomina o roli partnerów społecznych w zapewnieniu uczciwej i sprawiedliwej transformacji. Istotne jest, aby strategia przewidywała potrzeby w zakresie umiejętności, a tym samym wspierała odpowiednie przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji w odpowiednim czasie. Rola partnerów społecznych i ich zaangażowanie ma w tym względzie ogromne znaczenie, podobnie jak wtedy, gdy toczą się dyskusje na temat wprowadzania nowych technologii.

6. Pewność i odpowiedzialność – zaufanie do życia cyfrowego

6.1. Cyfrowa przyszłość Europy oparta na podejściu skoncentrowanym na człowieku będzie sukcesem tylko wtedy, gdy ludzie będą mieli zaufanie do technologii cyfrowych. EKES apeluje o odpowiednie zabezpieczenia w zakresie prywatności, bezpieczeństwa i zarządzania danymi, a także o przejrzystość algorytmów sztucznej inteligencji. co pomogłyby zdobyć to zaufanie.

⁽³⁾ Dz.U. C 173 z 31.5.2017, s. 45

6.2. EKES zauważa, że Komisja zamierza wprowadzić wyraźne rozróżnienie między aplikacjami wysokiego ryzyka, które powinny podlegać ścisłej regulacji, a aplikacjami niskiego ryzyka, w przypadku których wystarczy polegać na samoregulacji i mechanizmach rynkowych. EKES z zadowoleniem przyjmuje to ogólne podejście, ale podkreśla również, że szczegółowa i dogłębna analiza różnych aplikacji jest potrzebna zarówno dziś, jak i w przypadku wprowadzania przyszłych zmian, przy czym w razie wątpliwości aplikacje należy uznawać za obciążone wysokim ryzykiem. EKES popiera w szczególności decyzję o zaklasyfikowaniu do kategorii wysokiego ryzyka aplikacji, które mają wpływ na prawa pracowników i osób ubiegających się o pracę, i proponuje utrzymanie tej decyzji w celu wzmocnienia cyfrowych praw pracowników.

6.3. EKES wezwał już do opracowania standardowych procedur testowych w celu oceny funkcjonalności i ograniczeń systemów cyfrowych (np. stroniczość, uprzedzenia, dyskryminacja, odporność, solidność, bezpieczeństwo itp.). W zależności od poziomu ryzyka takie testy mogą przeprowadzać sami programiści i firmy lub mogą być one przeprowadzane w ramach procedur testowych niezależnych instytucji. EKES z zadowoleniem przyjmuje pomysł Komisji dotyczący wprowadzenia systemu dobrowolnego znakowania, podobny do wcześniejszej propozycji EKES-u dotyczącej europejskich certyfikatów dla godnych zaufania produktów sztucznej inteligencji.

6.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji zainicjowania szeroko zakrojonej debaty na temat wyjątków, kiedy można zezwolić na rozpoznawanie twarzy w celu zdalnej identyfikacji biometrycznej. Przepisy powinny również zakazywać nieproporcjonalnego nadzoru w miejscu pracy i dyskryminacji w oparciu o stroniczne algorytmy.

6.5. EKES podkreśla, że samo zaufanie nie wystarczy – zasadnicze znaczenie ma nadal krytyczne myślenie oparte na kształceniu ogólnym. Jest to szczególnie ważne w kontekście radzenia sobie z dezinformacją, która stanowi zagrożenie dla naszej demokracji.

6.6. EKES podkreśla, że zaufanie obejmuje również przestrzeganie praw pracowników do informacji i konsultacji. Prawa do informacji i konsultacji w przypadku zmian w miejscu pracy, gwarantowane w traktatach UE, przekształcają „pracowników” w „obywateli w miejscu pracy”.

6.7. EKES podkreśla, że ustawodawstwo UE jest szczególnie ważne dla ochrony konsumentów i pracowników, którzy nie posiadają profesjonalnych umiejętności cyfrowych.

7. Wpływ kryzysu związanego z COVID-19 na transformację cyfrową

7.1. Mając na uwadze niedawną i trwającą pandemię COVID-19, społeczeństwo mierzy się z rzeczywistością, jeśli chodzi o wykorzystanie technologii cyfrowych, co stwarza wiele nowych wyzwań. Potrzeba komunikacji, nauki i pracy na odległość pokazała, że wiele osób nie jest odpowiednio przygotowanych do efektywnego korzystania z nowoczesnych technologii cyfrowych, oraz że brakuje cyfrowej infrastruktury umożliwiającej równy dostęp i uczestnictwo sprzyjające włączeniu społecznemu za pomocą technologii cyfrowych. Sieci cyfrowe nie zostały powiększone w celu poradzenia sobie ze zwiększonym obciążeniem i konieczne będą wystarczające inwestycje w celu zapewnienia dostępności szybkiej i skutecznej komunikacji nie tylko w celach handlowych, ale również w prywatnym życiu, nawet na obszarach oddalonych.

7.2. Szczególną uwagę należy poświęcić słabszym grupom. Zwłaszcza osoby starsze, które nie posiadają wystarczających umiejętności, doświadczenia lub nawet sprzętu do korzystania z platform internetowych pozostawiono bez odpowiednich środków komunikacji. Kontakty społeczne między członkami rodziny a innymi osobami są trudniejsze, a usługi społeczne i inne usługi publiczne są dla nich niedostępne lub przynajmniej trudniej dostępne. Należy podjąć dodatkowe wysiłki i zapewnić środki na rzecz cyfrowego szkolenia członków słabszych grup społecznych.

7.3. Ponadto kwarantanna i tymczasowe zamknięcia granic między państwami członkowskimi pokazały, że istnieją inne konsekwencje i niedociągnięcia związane z obecnym stanem rzeczy na jednolitym rynku cyfrowym, jeśli chodzi o pracowników przygranicznych i telepracę. Kryzys związany z pandemią COVID-19 doprowadził również do ogromnego wzrostu handlu elektronicznego i płatności bezgotówkowych, a także do wzrostu nieuczciwych i oszukańczych praktyk. Potrzeba zmiany nawyków ze względu na środki podjęte przez rządy krajowe w celu przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się COVID-19 może mieć długotrwałe skutki dla praktyk konsumenckich i stosunków pracy w perspektywie długoterminowej. Przy opracowywaniu nowych polityk w tym zakresie należy wziąć pod uwagę pozytywne i negatywne skutki tej zmiany.

7.4. Świat cyfrowy został w pełni zmobilizowany, aby zapewnić wiedzę fachową w walce z pandemią COVID-19. Kwestia cyfrowych aplikacji śledzących (identyfikacja kontaktów) w celu informowania użytkowników, że w ciągu ostatnich kilku dni mieli kontakt z osobą, u której zdiagnozowano COVID-19, była przedmiotem wielu dyskusji. EKES ubolewa, że europejska inicjatywa na rzecz cyfrowego monitorowania tych kontaktów, znana jako PEPP-PT (*Pan European Privacy Preserving Proximity Tracing*), nie doprowadziła do konsensusu pozwalającego na włączenie standardowych aplikacji do krajowych strategii w dziedzinie zdrowia.

Bruksela, dnia 16 lipca 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
